

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om undantagstillämpning av 31 § lagen om rehabiliteringspenning samt om beaktande av arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringsavgift i fråga om vissa dagpenningar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om undantagstillämpning av 31 § lagen om rehabiliteringspenning samt en lag om beaktande av arbetstagares pensionsavgift och löntagarens arbetslöshetsförsäkringsavgift i fråga om vissa dagpenningar.

I proposition föreslås att minimibeloppet av rehabiliteringspenningen inte skall justeras i enlighet med indexförändringen 1998. Enligt den gällande lagstiftningen indexjusteras inte heller övriga indexbundna förmåner 1998, med undantag av pensioner.

Dessutom föreslås att en andel som motsvarar arbetstagares pensions- och arbetslöshetsförsäkringsavgift på samma sätt som under tidigare år skall dras av från arbetsinkomsten eller den förmån som utbetalas i fråga om de dagpenningförmåner som beräknas på basis av en persons lön. Avdraget föreslås vara sex procent år 1998.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1998 och avses bli behandlad i samband med den. Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 1998.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Rehabiliteringspenningens minimibelopp justeras inte

Den egentliga minimidagpenningen enligt sjukförsäkringslagen (364/1963) slopades vid ingången av 1996. Om den försäkrades arbetsoförmåga har varat minst 60 dagar, betalas dock enligt lagens 18 b § 1 mom. i dagpenning som är nödvändig med tanke på tryggnad av utkomsten högst 60 mk per dag. Sjukdagpenningens minimibelopp höjs inte i enlighet med förändringen i index, eftersom alla andra indexbundna förmåner utom pensionerna enligt den gällande lagstiftningen förblir oförändrade fram till utgången av 1998. Endast i fråga om pensionerna görs de lagstadgade indexjusteringarna.

Enligt 14 § 3 mom. lagen om rehabiliteringspenning (611/1991) bestäms storleken av rehabiliteringspenningens minimibelopp enligt 18 b § sjukförsäkringslagen, dvs. den är högst 60 mk per dag. Enligt lagens 31 § indexjusteras rehabiliteringspenningen årligen med iakttagande av 9 § lagen om pension för arbetstagare. I samband med lagstiftningen om indexjusteringar ändrades lagstiftningen om rehabiliteringspenning inte i enlighet med det ovan nämnda beslutet om att förmånerna skall bibehållas oförändrade till utgången av 1998. Därför föreslås det att inte heller det minimibelopp som bestäms enligt 14 § 3 mom. lagen om rehabiliteringspenning skall höjas i enlighet med indexförändringen 1998.

1.2. Beaktande av arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringsavgift i fråga om vissa dagpenningar

Sedan 1993 har hos löntagarna uppburits arbetstagares pensionsavgift enligt 12 b § lagen om pension för arbetstagare. Fr.o.m. samma år har också uppburits löntagares arbetslöshetsförsäkringsavgift. Det samman-

lagda beloppet av avgifterna är 6 % av lönen 1997. Nämnda avgifter uppbärs hos löntagarna också 1998, då det sammanlagda beloppet av avgifterna uppskattas till 6,05 % av lönen.

Dagpenningen enligt sjukförsäkringslagen bestäms på basis av de arbetsinkomster som konstaterats vid beskattningen eller som uppskattats särskilt. Rehabiliteringspenningen bestäms på samma sätt som dagpenningen enligt sjukförsäkringslagen. Motsvarande beräkningsmodell som grundar sig på arbetsinkomsterna gäller också i fråga om arbetslöshetsdagpenningen. Också den årsarbetsförtjänst som avses i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) bestäms utgående från arbetsinkomsten. I dessa och i alla övriga sådana fall då dagpenningens förmånen bestäms på grundval av bruttoarbetsförtjänsten, skall verkningarna av arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringsavgift beaktas, annars blir ersättningsnivån i fråga om socialförsäkringsförmåner snedvriden i jämförelse med den inkomst som fås i form av lön. På basis av nämnda avgifter dras 4,5 % av från den arbetsinkomst som utgör grund för dagpenningen 1997.

Regeringen har fortfarande för avsikt att utveckla socialskyddet så att en bättre inkomst fås av arbete än av socialskydd. Därför föreslås att det avdrag som skall göras från arbetsinkomsten 1998 dimensioneras så att det bättre motsvarar de verkliga avgifter som uppbärs hos löntagarna. Från de arbetsinkomster som utgör grund för dagpenningen eller alternativt från förmånsbeloppet skall 6 %, vilket motsvarar arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringsavgift, dras av innan dagpenningens förmånen fastställs. Avdraget görs från den arbetsinkomst som konstaterats vid beskattningen eller från den uppskattade arbetsinkomsten. Avdraget på 6 % görs endast från sådan arbetsinkomst som ligger till grund för dagpenning som börjar betalas ut 1998. Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar närmare bestämmelser om hur avdraget skall göras i fråga om respektive förmånslag.

2. Propositionens verkningar

2.1. Statsekonomiska verkningar

Den uteblivna justeringen av minimibeloppet av rehabiliteringspenningen uppskattas medföra en inbesparing om ca 5 milj. mk i sjukförsäkringsfondens utgifter 1998.

Genom att det från den arbetsinkomst som utgör grund för dagpenningen dras av 6 %, vilket motsvarar pensions- och arbetslöshetsförsäkringsavgiftens andel, kan en inbesparing om uppskattningsvis 255 milj. mk göras i utgifterna för sjuk- och föräldradagpenningen samt rehabiliteringspenningen. Statens andel av utgifterna för arbetslöshetsdagpenningen minskar tack vare förslaget med uppskattningsvis 215 milj. mk.

2.2. Verkningar för förmånstagarna

Rehabiliteringspenningens minimibelopp indexjusterades inte 1997. Då ingen förhöjning görs heller 1998 innebär detta en utebliven förhöjning på drygt 2 mk jämfört med indexnivån 1996.

Det att pensions- och arbetslöshetsförsäkringsavgiften beaktas till 6 % i grunderna för dagpenningen innebär i praktiken att beloppet av den enligt förtjänsten avvägda arbetslöshetsdagpenningen ökar med 2 mk, om inkomsterna per månad är 1 000—2 000 mk, då också den nivåförhöjning som görs i fråga om dagpenningen 1998 beaktas. Om inkomsterna per månad är 4 000—11 000 mk minskar dagpenningen med uppskattningsvis högst 2,06 mk, och om de är 12 000—21 000 mk ökar den med uppskattningsvis 1,33—0,07 mk. Om inkomsterna per månad är 22 000—50 000 mk, uppskattas den enligt förtjänsten avvägda arbetslöshetsdagpenningen minska med 0,07—3,97 mk per dag.

Den nedre gränsen för den årsinkomst som berättigar till sjukdagpenning och rehabiliteringspenning väntas på grund av avdraget från arbetsinkomsten stiga från 5 320 mk till 5 400 mk. Vid denna nedre gräns minskar beloppet av sjukdagpenning och rehabiliteringspenning med 0,20 mk per dag. Om arbetsinkomsterna överstiger ca 27 000 mk per år inverkar avdraget förutom på sjukdagpenningen och rehabiliteringspenningen också på beloppet av moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning. Avdraget minskar förmånsbeloppet i ökande grad upp till en arbetsin-

komst på ca 138 000 mk, då minskningen är uppskattningsvis 4,85 mk per dag. I fråga om inkomstgränserna 140 000—200 000 mk är minskningen uppskattningsvis mellan 3,50 mk och 4,00 mk per dag. Om arbetsinkomsterna är 250 000—300 000 mk är minskningen ca 3,15—3,75 mk per dag. Beräkningarna gällande avdragets inverkan på sjukdagpenningen och på rehabiliteringspenningens belopp har gjorts utgående från de grunder för dagpenningen som gäller 1997.

Det föreslagna avdraget på 6 % görs endast från sådan arbetsinkomst som ligger till grund för dagpenning som börjar betalas ut 1998. Om dagpenningsperioden börjar före 1998, ändras avdraget från arbetsinkomsten inte från 4,5 % till 6 % även om utbetalningen av dagpenningen fortsätter också efter årsskiftet 1998. Beträffande arbetslöshetsdagpenningen skall det föreslagna avdraget på 6 % tillämpas endast om den lön som arbetslöshetsdagpenningen grundar sig på skall fastställas 1998.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Vid beredningen har Folkpensionsanstalten, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf, Akava ry, Palvelutyönantajat ry samt Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund hörts.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1998 och avses bli behandlad i samband med den.

5. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1998.

6. Lagstiftningsordning

Frågan om lagstiftningsordningen när det gäller ändringar som anknyter till indexjusteringarna har vid ett antal tillfällen varit uppe till behandling i grundlagsutskottet. Med tanke på lagstiftningsordningen intar 15 a § 2 mom. regeringsformen en central ställning. I detaljmotiveringen till denna be-

stämmelse i regeringspropositionen i fråga konstateras att begreppet grundläggande utkomst i sig är oberoende av den gällande sociallagstiftningen. Avsikten med bestämmelsen har således inte varit att trygga enskilda förmåner eller att bevara nivån på dessa förmåner, som för närvarande regleras genom vanliga lagar. Då man bedömer huruvida den grundläggande utkomsten är tillräcklig, är det enligt motiveringen till regeringens proposition av betydelse huruvida en person enligt en helhetsbedömning av de lagstadgade systemen för utkomstskyddet och hans situation i övrigt, t.ex. familjeförhållandena, har förutsättningar att erhålla sin utkomst oberoende av att de normala utkomstmöjligheterna har försvagats på grund av en sådan omständighet som nämns i bestämmelsen. Sådana ändringar i lagstiftningen som innebär ett väsentligt ingrepp i det skydd för den grundläggande utkomsten som tryggas på ovan nämnt sätt motsvarar således inte förutsättningarna i 15 a § 2 mom. regeringsformen.

Det att rehabiliteringspenningens minimibelopp inte indexjusteras kan på grund av den uteblivna justeringens ringa belopp inte anses försvaga skyddet för den grundläggande utkomsten. Det är inte heller motiverat att indexjusteringen, i avvikelse från den gällande lagstiftning i övrigt, skulle göras endast i fråga om rehabiliteringspenningens minimibelopp.

Grundlagsutskottet har ansett att det att löntagarnas specialavgifter beaktas i de på arbetsinkomsten grundade dagpenningförmånerna inte utgör något problem med tanke på statsförfattningen.

I enlighet med det ovan anförda kan regeringens proposition inte anses innehålla sådana förslag som skulle försvaga det skydd för den grundläggande utkomsten som avses i 15 a § 2 mom. regeringsformen. Därför kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om undantagstillämpning av 31 § lagen om rehabiliteringspenning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Utan hinder av vad som i 31 § lagen om rehabiliteringspenning (611/1991) bestäms om en årlig indexjustering av rehabiliteringspenningen, görs inte någon indexjustering 1998 beträffande det i 14 § 3 mom. lagen

om rehabiliteringspenning avsedda minimibeloppet av rehabiliteringspenningen.

2 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998 och gäller till utgången av 1998.

2.

Lag

om beaktande av arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringsavgift i fråga om vissa dagpenningar

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Om det genom lag, förordning eller statsrådsbeslut bestäms att i beloppet av dagpenning eller motsvarande förmån skall beaktas de arbetsinkomster som en person fått i arbets- eller tjänsteförhållande, skall från dessa arbetsinkomster eller från den förmån som utbetalas avdras sex procent 1998.

2 §
Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas av vederbörande ministerium.

3 §
Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Helsingfors den 3 oktober 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister
Sinikka Mönkäre

